

POST- MORTEM. Reflexii pe marginea onorării postume a lui Raoul Șorban

De Andrea Ghita

De o vreme încoace prietenul meu nonagenar M – un om generos, entuziast, devotat adevărului și facerii de bine, care și-a dovedit tenacitatea în recuperarea memoriei unor oameni de omenie din perioada Holocaustului – s-a dedicat restabilirii adevărului în ceea ce privește rolul pe care (nu) l-a jucat Raoul Șorban în acțiunea de salvare a evreilor adeleni. În ciuda sănătății sale șubrede, bătrânul meu prieten a întreprins o serie de demersuri susținute de documente pentru a dovedi Memorialului Yad Vashem de la Ierusalim că Raoul Șorban nu-și merită locul în rândul Dreptilor între Popoare... Evident, fără sortii de izbândă.

Am încercat de mai multe ori să-l conving să se lase păgubaș pentru că oricum un va reuși să-și ducă acțiunea la bun sfârșit, că e păcat să-și piardă timpul prețios al senectuții adresându-se unei instituții care nu-l ia în seamă (Poți oare să-i pretinzi să-și recunoască eventuala eroare?!)

De altfel, nu sunt adepta dărmării monumentelor și retragerii înaltelor titluri și distincții – chiar dacă aceste acțiuni sunt îndreptățite – convinsă fiind că creează efectul contrar celui dorit, compătımirea luând locul sentimentului că s-a făcut dreptate.

„Nu te mai preocupa de Raoul Șorban. Și ce dacă numele său e înscris pe Aleea Dreptilor? Până la urmă a încercat să ajute evreii, nu i-a denunțat așa cum făceau alții” îl sfătuiam eu, însă el o ținea una și bună zicând că își continuă lupta atâta timp cât este în viață, pentru că se numără printre puținii care *știu* că Raoul Șorban nu a salvat „mii de evrei”. „Dacă ar fi salvat măcar unul, i s-ar fi convenit titlul de Drept între Popoare, știut fiind că cine salvează un om, salvează o lume. Dar el nu a salvat niciunul” se încapățâna bunul meu prieten. De fapt legenda acestui salvator de evrei, înfiripată în anii 1980, amplificată și diversificată cu sprijinul lui Moshe Weinberger Carmilly și apoi diseminată în presă, a fost demontată de lucrări temeinice, bazate pe documente și mărturii (amintesc aici doar volumul Tibori Szabó Zoltán: *Frontiera dintre viață și moarte: refugiul și salvarea evreilor la granița româno-maghiară (1940 – 1944)*, editura Compania 2005).

Mi se părea o chestiune clarificată de o bună bucată de timp, care nu merită irosirea eforturilor venerabilului meu amic.

El a rămas pe baricade, iar eu nu mi-am mai bătut capul cu problema aceasta până de curând, când citesc în presa clujeană și nu numai, titluri precum: *Salvatorul evreilor din Ardeal, clujeanul Raoul Șorban, a devenit cetățean de onoare al județului*. Spicuiesc din cuprinsul unora dintre articole „...în 1944 Raoul Șorban a reușit să joace un rol major în salvarea a mii de evrei care erau amenințați cu deportarea la Auschwitz.”; „...în timpul celui de-al II-lea Război Mondial, clujeanul a salvat viețile a mii de evrei care erau amenințați cu exterminarea, cu riscul periclitării personale, a familiei și a avutului.”

Iată că, deși textul Hotărârii nr. 215 din 27 septembrie 2012, privind *acordarea titlului de Cetățean de Onoare al Județului Cluj, „Clujean de onoare”, post-mortem, lui Raoul Șorban* nu face nicio referire la activitatea de salvare a evreilor ardeleni, povestea bine ticluită și întreținută inclusiv pe Wikipedia – mult accesată „sursă” a gazetarilor de duzină continuă să circule și să dezinformeze în masă.

Nu dorința de a reitera neadevărul (dovedit) al epopeii salvării m-a determinat să reflectez în scris asupra evenimentului și nici intenția de a dezlega motivul pentru care titlu de cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca, conferit lui Raoul Șorban în 1993, a fost dublat - la 1 noiembrie 2012 - prin cel de „cetățean de onoare al județului Cluj”, acordat post-mortem, ci tocmai sintagma *post-mortem*. Faptul că miile de evrei, cetățeni ai Clujului, mai exact 16.000 la număr – a căror majoritate covârșitoare a pierit la Auschwitz și celelalte lagăre ale morții – nu au încă un memorial, iar strada care ducea spre ghetoul din Fabrica de cărămizi (în ale cărei șoproane au fost înghesuite, înainte de deportare, cele 16.000 de suflete plus încă 2000 aduse din județ) și care temporar purta numele de „Strada Deportărilor evrei” nu mai poartă de mult acest nume.

Conferirea titlului de cetățean de onoare post-mortem revigorează minciuna salvării a mii de evrei, în timp ce - prin delictul de uitare - memoria publică a miilor de evrei clujeni pieriți în Holocaust este ucisă *post-mortem*.

E drept că sinagoga din Cluj poartă numele de „Templul Martirilor Deportăți”- în semn de omagiu al puținilor supraviețuitori față de memoria concitadinilor lor uciși - însă cred că *normalitatea* (la care făcea trimitere și discursul rostit de președintele Consiliului Județean Cluj, la ceremonia de conferire a titlului de cetățean de onoare post-mortem) se va stabili definitiv doar atunci când administrația locală va ridica *un monument public în memoria miilor de evrei clujeni pieriți în Holocaust*.